

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fôl'a acêst'a va ești de dône ori pe luna, pone la regulare; ăra de a-ici în colo o data pe septemana, cu sî pone acilea: Marti sêr'a. — Preumeratiunile se primescu în tôte dîlele.

Pretindu pentru Ostrunguri'a: pre anu 6 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 3 fi. pre unu trilmu 1 fi. 50 cr. ăra pentru străinătate: pre anu 8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu trilmu 2 fi. în v. a.

Tôte siodieniele și banii de premeratiune sunt de a se transmite la Redactiunea diurnalului: Aradu, strat'a Teleki-ana. nrulu 27.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de linia, și 30 cr. tucse timbrate. Unu esemplariu costa 15 cr. și se pôte capetâ în librari'a lui M. Klein jun. d'în Aradu.

La rentôrcerea lui Carolu d'în Bulgari'a.

Geminele lui Traianu: Bine ai venit u voiniculu nostru! Ai mantuitu turm'a de lupii de média-di; aper'o inse acum și de ursii de la média-nôpte, cari buie la noi în tîer'a cu poter'a, să ne prapadêscă, bagu sém'a.

Carol: D'în a-intea acestoru dihanii rapitôrie, ăca vedeti, că mi-am asiediatu turm'a la locu siguru: în Romani'a-Mica, și dēca voru veni acei ursi și pe a-ici: mi-oiu face detori'a de unu adeveratu pastoriu, că-ci am buni zevodi în giurulu meu, în cari me potu increde.

Geminele lui Traianu: Asiê, asiê, ca să-ti fia numele teu laudatu și pré maritu în toti vecii!

Viéti'a calugarésca.

ori

Tabul'a négra sí chart'a rosá.

— Comedia originala in 3 acte, —

de **MARCU TULIU CICERONE.**(Inscenata in **Orbi'a-mare**, la anul Domnului 1877.)

Persónele:

H. Procopio, calugaru sí mare logofetu.*M-me Monpensier de Cucuta*, amic'a intima a lui Procopio.*Zenobi'a Cojila*,*Tom'a Ciupérca*, } mostologi sí camerarii lui Procopio.*Pluto*, Domnulu infernului.*Ionéllyi*, archipastore.*Croitore*, doctor angelicus — archipastore in spe.*Lawrentie*, doctor romanus — archipastore in spe.*M. Caiaffa*, doctor utriusque *) — logofetu sí archipas-

tore in spe.

Bab'a Doc'a, Dómn'a destinului.*Bab'a Hérc'a*,*Bab'a Dur'a*,*Bab'a Cărliguti'a*, } ursitórie, servele Babii Doc'a.*Minerv'a*,*Dian'a*,*Vest'a*,*Venus*,*Amoru*,*Hymen*,*Themis*, } dîne sí diei.

Actulu II.

Scen'a 3.

Pluto (câtră *Caiaffa*): Salutare! miculu meu *Cai-affa*! si in fine mi-faci totusi reverinti'a? — Fórté nobilu sí frumosu! (Cu vioitiune.) Cu ce ti-potu face placerea? . . . . .

Cai aff'a: — (netedíndu barb'a sa négra) Inalte Dómn'e? inainte de ce asi atinge córd'a, ce provóca esential-minte scopulu venirei mele a-ici, — permite-mi a vi observá: cà desi sum numai unu simplu moritoriu, totusi meritele mele cuprinse in acestu compendiu, (lu predá cu umilitia lui *Pluto*) precum si renumele meu obtienutu in fia-care ramu alu sciintieloru, dovedescu apriatu, cà *am in fine votu spre a mi-aridicá graiulu câtră Inaltínea vóstra!* — Acestea premerse, vinu deci sí io, spre a vi aduce darulu: auru, smirna sí tãmaia, ca unui imperatu de vecia, — sí a me inchiná Vóa!

Pluto (cu demnitate): Regretu fórté amice, cà nu suntemu in placut'a positiune, spre a ti-priimi darulu oferitu! Darulu, ce ni-lu oferezi, nu compete lui *Pluto*, ci nesmintitu aceluor damicele romane d'in Banatu-Comlosiu, cari rostescu atátu de inclinabilu (!) accentele sonóre (?) ale limbei maghiare; sí 'acést'a cu atátu mai vertosu, de órece numitele damicele, ca romane, sí in midiloculu romaniloru, nu se sfiescu de rusínea: spre a nu conversá in tóte dílele pe „Säufzer promenade“ in limb'a ce suna preambulatoriloru atátu de tragi-comicu! . . . . . Ori compete, mai bine dísu, notariului *Spargeferéstr'a*, care este capabilu a sí-pierde sí beat'a minte la audiulu unui „Csárdás“ linu. Darulu, ce mi-compete mie sí ce pretindu de la tine, amice *Caiaffa*, trebue sà fia

unu omagiu —, ce consiste singuru sí numai d'in lapedarea de sine, sí d'in *servilismu neconditionatu!* — Neoferindu-mi acestea, nu potemu trece la transactiune . . . . .

Cai aff'a (perplesu): Auru, smirna sí tãmaia — dice-ti, cà — nu vi trebuescu; — cu tóte cà acesti trei factori potinti decídu definitivaminte in viéti'a sociala; sí pr'in urmare chiar Inaltínea Vóstra aveti trebuintia de acésta *santa trinitate* totu-de un'a, de câte-ori binevoiesci a misicà prerogativele omenesci — d'in cladirea . . . . . Spre a vi ilustrá acestea in termini mai precisi, fia-mi permisú a observá urmatóriele: Inaltínea Vóstra sciti, cà archipastorele *Ionéllyi* sí-au obtienutu mitr'a episcopésca singuru sí numai pr'in auru . . . . . sí deosebi astu-feliu, cà sí-au elegatu diumetatea venitului seu curatu pe cinci ani inainte, aceluor ómeni mari in capu, cari adica lu-au spriginitu in a sí-obtiene mitr'a . . . . . sí denique i-a succesu! — cà ce va fi d'in inpregiurarea, cà detoriile lui *Ionéllyi* se urca pone astadi la cifr'a de 250,000 fi. v. a., acea nu se tiene d' a-ici; — observu numai, cà *Ionéllyi a facutu aceste detorii singuru sí numai pe contulu cerescu, sí alu diecesei sele!* — Procedur'a acést'a a lui *Ionéllyi* o voiu urmari sí io, adica am urmari-tu-o dejà intru atát'a, încátu adica am subserisu septeman'a trecuta, in Butea-cu-pesce, mai multe obligatiuni despre *sume enórme* aceluor ómeni cu influentia, cari au binevoitu a mi oferí *drépt'a* loru in a obtienè mitr'a . . . . . Vi facu deci totusi omagiulu pretinsu, déca mi-veti apromite graciosu: cà mi-veti tinde *drépt'a* neconditionatu sí Inaltínea Vóstra atunci, candu Vi voiu implorá ajutoriulu sí protectiunea Vóstra! . . . . .

Pluto (uimitu): Cum sà nu!? — sà audu inse, cà in ce consiste aspiratiunile tele!

Cai aff'a (melancholicu): Aspiratiunile mele!? — Spre a vi desfasiurá aspiratiunile mele, permiteti-mi sà aruncu o privire retrospectiva sí fugitiva in trecutul meu! . . . . . (Cu vóce sí atitudine retorică.) Éste multu de atunci'a, sí totusi mi-pare atátu de próspeta inpregiurarea: cà cini-spre-diece ani de tortura permanenta au sboratu preste mine fóre mila faciá de acestu sinu sguiditu de poterea aspiratiuniloru mele! . . . . . Oh! mi-aducu a minte, cà erá o di de primavéra, candu sórele lucea maiestosu rever-sandu-si radiele sele binefacatórie pe campiele manóse . . . . . pecurariulu suflá d'in flueru farmecatóriele melodii — in giurulu viteluor sele dragalastie, ce pasceau pe unu piscu de munte . . . . . éra bland'a turturica, ce in aeru plutía usioru, lamentá cu gele sí amaru perderea scumpului ei sociu, care a ratecitu pe susu . . . . . sí io?: — oh! eram ferice! eram ferice, cà-ci eram singuru. sí poteam meditá profundu . . . . . sí oh! dulce erá pentru mine atunci'a singuritatea! Éra acum?! Oh! acum nu mai sum sub stapanirea contemplatiuniloru idealistice de-odinaóra; ci sum morosulu, care remane rece sí nepetrunsu, candu o lacrima ferbinte d'in ochiulu meu inundatu — mi-riuréza faci'a-mi obosita! . . . . .

— Oh! Odinaóra sí acum! —

— Odinaóra erá scump'a mea natiune totulu meu, in care traiám. Éra acum? Oh quae mutatio rerum! Aspiratiunile mele sunt mai tari, decâtu

*) generis? Red.

chiar vointi'a mea; vointi'a mea este astadi debila facia de totu-aceea, ce mi impune seriosu, spre a-mi iubi scump'a mea natiune cu acelu focu si ardore, cu care a iubitu odinaóra marele patriotu Regulu, care mai bucuros a preferitu sà móra in rob'i'a inimicului euceritoriu, decâtu sà submine respectulu, ce detoria scumpei sele natiuni! . . . . . Aspiratiunile me au devinsu —, si pr'in urmare, permiteti-mi Inaltiate Dómne spre, a mi-face omagiu-lu in acestu intielesu!

Pluto: Dorescu in fine a scí apriatu aspiratiunile tele; deci sà audu.

Caiaff'a: ei bine; deci pro primo: *o cruciulitia de hieru*; ér' pro secundo: mitr'a episcopésca d'in dieces'a Orbiei-mari . . . . .

Pluto (cu sarcasmu): Pucínu ceri, amice Caiaff'a: aceste aspiratiuni se potu usoru realisá — chiar ca visulu Juliei —; p'rin acést'a observu numai, precum aderintii nostrii fideli si adevirati au a face votulu: cà voru implini cu supunere órba tóte mandatele esmise de Noi . . . . . Vei sà depuni *juramentulu inauguralu*!

Caiaff'a: Sí cum suna formul'a?

Pluto: Di numai dupa mine!

— Juru (Caiaff'a: juru.) la córnelu draciloru, (Caiaff'a: la córnelu draciloru.) precum io (Caiaff'a: precum io.) de astadi inainte (Caiaff'a: de astadi inainte.) nu voiu mai fi romanu; (Caiaff'a: nu voiu mai fi maghiaru.) — La santi! ce bálicaresti tu pretene? grigi, cà nu rostesci fidelu formul'a!

Caiaff'a (in perplesitate): Cum sà nu?! — io credu celu pucínu, cà am rostitu-o chiar asià, precum adica mi-se au predísu; mi-iau libertatea totusi a observá: cà Inaltítea Vóstra ati comisú erórea...

Pluto (cu mania): Am comisú, erórea? . . . si ce eróre am comisú, déca mi-permiti a te intrebá?! —

Caiaff'a: Aferim! Inaltítea Vóstra binevoiti numai a glumi . . . . . Vi marturisescu, cà in formul'a predísa se a comisú intru adeveru eróre si a-nume, acea, cà „nu voiu fi romanu;“ io astadi sentiescu mai magiariesce decâtu chiar maghiarulu! Déca doriti, vi dau probe despre acést'a. Betranulu Mosiu-Ionii, ca romanu, au nu a dísu la 1848, cà: — „*déca ar scí, cà curge in vinele sele numai o picatura de sange romanescu, si aceea o ar destilá pr'in o detunatura de pistolu*“? *) Considerandu deci acést'a, precum si aceea, cà sentiescu dejà magiariesce, si cà staruiescu in a perveni la limanulu doritu, nu se póte supune despre mine: cà in viitoriu voiu sà fiu romanu! — Supositiunea me ar vatemá nu numai, ei ambitiunea si votulu, ce vi facu, nu mi-permite spre a rostí cele díse mai susu — cu atátu mai vertosu, cu càtu statulu si barb'a mea preutiésca vi dau destula garantia despre adevेरulu aceloru . . . . . Cà ce am fostu odinaóra, acea nu trage astadi nemiecu in cumpana . . . . .

Pluto: (cu sarcasmu) Sic! — Te intielegu fórte bine, micule Caiaff'a! — si chiar pentru aceea dorescu, sà faci votulu in intielesulu formulei. Tu singuru recunosci, cà esci de principiulu: Hic Thales, hic Rhodus; si pr'in urmare nu voiu avé sà contezu multu pe statornici'a ta! — — —

Caiaff'a: (tristu) Ei bine; voiu jurá cum predici!

Pluto: Fii deci cu auscultare! — nu voiu fi romanu, (Caiaff'a: nu voiu fi romanu!) si neci voiu mai sentí romanescce, (Caiaff'a: si neci voiu mai sentí romanescce,) ei me deobligu a face tóte acelea —, (Caiaff'a: ei me deobligu a face tóte acelea,) ce singuru si numai lui Pluto si corifeiloru sei place; (Caiaff'a: ce singuru si numai lui Pluto si corifeiloru sei place.) Precum am spusu adevेरulu, (Caiaff'a: precum am spusu adevेरulu.) asià cà-mi ajute Pluto. — Amin!! — (Caiaff'a: asià sà-mi ajute Pluto. — Aminu!)

Caiaff'a (a parte:) Dómne, Dómne, cauta d'in ceriu si vedi! . . . . . (resolutu.) Marite Dómne! si acum ordóna cu mine; cà-ci sum cu totul — alu Vostru! — —

Pluto: (cu demnitate) — mergi, si propoveduesce acésta doctrina tuturoru, cari adica dorescu, sà fia impartasíti de darurile imperatiei nóstre! . . . . . (Caiaff'a ése a-fora.) —

(Se va urmá.)

Venatoriulu de ursu.

(Imitatiune dupa o poveste.)

Mergendu o-data susu la padure, cu pusc'a 'n spate,
Unu lucru síodu mi se ivesce, pe neaseptate,
nu me glumescu;

Susu pe unu colnicu, de drumu de parte,
Unde mersesem — ca d'in pecate, —
ce-va diarescu . . .

Mergu mai a-prope, tufe de mure
Vediu pr'in padure
in giurulu meu.

Mergu mai de parte, dau totu de mure
In cea padure, —
o dícu pe Dieu!

Dar' si unu sgomotu, cam cunoscutu, pareá c'audiu . . .
Sgomotulu mare, sgomotulu tare, sgomotu de ursu
e ce-audiamu.

Mergu mai a-prope, nu me incelu, éta ursi duoi:
Unulu jocá, altulu cantá d'in mari cimpoi.
Ér eu priviam!

Eu venatoriu cu pusc'a 'n spate, pusc'a 'ncarcata —
Mi pare bine candu asiè ce-va mi se aréta.
Dér' ce dracu?

Care sà-lu puscú? pre jocatoriuulu!
Ba nu, Dieu nu, dà 'n díicatoriuulu!
de lege-mi facu.

In fine totu-si eu me decídu: puscú lautariulu.
Elu cauta 'n giuru . . . dér' nicairi vede puscariulu . . .
Stái, se gandescce:

Est'a ce jóca, la care cantu, m'a vulneratu;
Deci ia cimpoiulu cu repediune sí-lu tóca 'n capu . . .
Lu prapadesce!

Acum duoi ursi pr'in o puscare,
Disei in mine, in diu'a mare,
eu am puscatu!

A-poi mai díca lumea cea rea . . . . .
Díca, nu-mi pasa, díca ce-a vrea;
io-su de laudatu.

D'atunci di, nópte, cu pusc'a 'n spate, mereu pandescu
Vre unu norocu atátu de orbu, ca sà gasescu,
Ci: „nu-su totu pasci!“

I. P. R.

*) ipsissima verba.

IVANU TURBINCA.

Poveste de

IOANE CRÉNGA.

— D'in „Convorbiri literare.” —

(Urm.re.)

Ivanu inse habaru nu avea de ast'a. Elu cum a intratu in odaia, unde l'a dusu omulu boerului, si-a pusu armele la rându-la, s'a inchinatu dupa datina, si a-poi s'a tologitu asiè imbracatu, cum erá, pe unu divanu móle ca bumbaculu, ponedu-si turbinc'a cu cele dóue carbóve sub capetóiu, si asternendu-se pe somnu, cà-ci d'abiè ilu tieneau petiórele, de truditu ce erá. — Dér póte bietulu omu sà se odinésca? Cà-ci cum a stinsu luminarea, o-data se trezesce, cà-i smuncesce cine-va perin'a de sub capu, si i-o arunca càtu colo! — Ivanu atunci, puindu man'a pe sabia, se scóla repede, aprinde luminarea si incepe a cantá pr'in casa in tóte partile; dér nu gásesce pre nimene . . . . .

— Mái! Dér acestu pecatu? Ori cas'a ast'a nu-e curata, ori s'a cutremuratu pamentulu, de mi-a saritu perin'a de sub capu, si eu amblu bádádáindu ca unu nebunu. Ce-oru mai fi si cutremurile astea! — Díse Ivanu, mai facendu câte-va cruci pone la pamentu, si a-poi éra se culca. Dér candu sà atipésca, de o-data se audu pr'in casa o multime de glasuri, cari de cari mai uritióse: unele miorlaiau ca máti'a, altele guitiau ca porculu; unele ocácaiau ca brósc'a, altele mormáriau ca ursulu, me rogu, feliu de feliu de glasuri schimono-site se audiau, de nu se mai scica: ce mam'a dracului sà fia a-colo. — Ivanu atunci se cam pricepe ce ar fi ast'a.

— A-poi stai dér! Cà are Chir'a socotéla, cum vedu eu. Si o-data incepe a strigá poternicu:

„Pasíol na turbinc'a ciortí!”

Atunci diavoliu o-data incepu a se càrábáni unulu preste altulu in turbinca, de par' cà-i aducea ventulu. Si dupa ce intrá ei cu totii in lăintru, Ivanu incepe a-i ghigosí muscalesce. Dupa aceea léga turbinc'a strinsu la gura, o pune sub capu, mai trantindu-li pr'in turbinca nisce ghionturi rusesci, colca cum scia elu, de dá anim'a d'in draci. A-poi se culca cu capulu pe densii, si, ne mai fiindu superatu de nimeni, trage Ivanu unu somnu de cele popesci, de cari trage pop'a in noptile acele, candu este nevoitu a se pune in poora cu dracii, d'in caus'a citirei molitveloru santului Vasiliu celu Mare . . . . . Dér candu pe a-própe de cantatori, Scaraoschi, capetani'a draciloru vediendu, cà parte d'in slugile lui se intardia, pornesce cu grabire la locul sciatu sà le caute. Si ajungendu intr'o clipa, se véra, elu scie cum si pe unde, in odaia la Ivanu, si-i sterge o palma, pr'in somnu, càtu póte. Ivanu atunci sare arsu, si o-data striga:

— „Pasíol na turbinc'a!”

Scaraoschi atunci intra si elu fore vorba, si se indesuesce peste ceia-l-alti demoni, cà n'are incotro.

— Ei, las' sà vejudecu eu acusi, necuratiloru; voiú scóte inculu d'in voi, — díse Ivanu tulburatu. — Cu mine v'ati gasitu de jocatu? Am sà ve mustraluescu, de au sà rida si canii de voi. Si o-data se imbraca si se inarméza Ivanu cu tóte a le lui, si, esindu a-fore, incepe a face unu tărăboiu, de s'a scolaru tóta ograd'a in gur'a lui.

— Dér ce ai patítu, mà pahontiule, de te-ai scolaru cu nóptea in capu, si faci asiè Iarma? — dísera ómenii boerului, cari dau chiori unulu preste altulu, de par' cà aveau orbulu gainiloru.

— Ce sà patiescu? — díse Ivanu dèrsu. Ia am cáptusítu nisce iepuroi, si am de gandu sà-i jumulescu.

Boerulu, in sgomotulu est'a, se scóla si elu si intréba: ce vuietu e a-colo pr'in ograda?!

— Ce sà fia cocóne, — respunde o sluga. Ia mai tóta nóptea nu ne amu potutu odini de reulu rusului celui'a. Draculu scie ce are . . . . . Ci cà a prinsu nesce iepuroi, si vrea sà-i jumulésca, sà iertati Dvóstra! —

In vorbele aceste, numai éca ce se infaciesiéza si Ivanu inaintea boerului cu turbinc'a plina de draci, cari se bateau ca pescii in vírsia.

— Éca, grospodine, cu cine m'am vênjолitu tóta nóptea . . . . . dér incaltea ti-am curatítu si eu cas'a de draci, si vi-i aducu poclonu desu de demanétia. Poruncesce, sà-mi aduca nesce palce, cà am sà-i batu la stroiu, sà pomenésca ei càtu voru traí, cà au datu preste Ivanu, robulu lui Domnedicu.

(Se va urmá.)

NEMICURI.

(§) *Bunii nostri ausaaci privescu cu invidia la marea esposítia d'in Parisu, cà-ci ast'a a succesu peste aseptare. Si articuli si lume multa d'in tóte partile lumii.*

Noi, cest'a de la „Gur'a-satului,” septeman'a trecuta, inca amu participatu (in visu) si venimu acum in trecatu sà vi reportámu, cà articulu, care mai multu efectu face si la a carui cautare se mira tóta lumea, este statu'a, ce póta inscriptiunea: „Ingratitudinea rusésca!” Acóst'a statu'a se afla asédiata pe unu postamentu inaltu in despartimentulu Romaniei.

Tand'a si Mand'a.

T. Óre ce póte fi caus'a, de sinodulu eparchiale gr. or. romanu d'in Caransebesiu totu-de-a-un'a mai ínte sí-gata trebile de càtu cele-l-alte sínóde a le nóstre?

*M. Ei sunt in confiniile militare, mài, si a-poi su-dedati a-si ispraví tóte trebile loru pe scurtu si — **cutanesce.***

T. Fi asè, asè . . . Uita, cà si eu am sciatu-o ast'a, numai cà nu mi-a venitu in mînte. (§)

Publicatiuni tacsabili.

Nrulu ^{177.} es. jud. _{1878.}

(3--2)

Publicatiune de licitatiune.

Subsemnatulu esecutoriu esmisu, in virtutea §-lui 403. alu proced. leg. civ., face de scire, cà mobiliile lui **Tom'a Galetariu**, d'in comun'a **Tiel'a**, si a-nume: o cassa de feru wertheimiana si 5 vace, cari amesuratu decisului de sub nrulu 2145. alu judeciului regescu de Fagetu s'au pemnoratu si apreciatu judecatoresce in suma de fi. 500. pentru escontentarea pretendiunei de fi. 78. cr. 67½. capitale si accesorii legali a lui **Teodoru Ioanovicu** si a sociei sele d'in Nagifalu, — se espunu la licitatiune publica, ceea ce se va tienè in comun'a **Tiel'a**, in 3. Juniu nou, 1878. in ainte de amèdi la 11 óre, pe candu cei ce dorescu a cumpará sunt invitati cu acea observare, cà in casu de necesitate, conformandu-me cu §-lu 406. d'in proc. leg. civ., mobiliile de mai susu, totu atunci, se voru vinde si mai in diosu de la pretiulu estimatiionale.

Datu in Fagetu, la 7. Maiu, nou, 1878.

Marcu Weinzierl, m. p.
esecutorulu judeciului regescu.

(L. s.)